

HALK SAğLIğI ARAşTIRMA VE UYGULAMALARI DERęİSİ

www.hasaud.com

ARAşTIRMA MAKALESİ

Bir Üniversite Hastanesine Başvuran Gebelerin Prenatal Dönem Özellikleri, Psikolojik Yılmazlık Durumları ve İlişkili Etmenler

Prenatal Period Characteristics, Psychological Resilience Status and Related Factors of Pregnant Women Admitted to an University Hospital

Damla Polat Başpınar¹, Nurhan Meydan Acımış²¹ Çocuk Gelişimi Uzmanı, İl Sağlık Müdürlüğü, Denizli, Türkiye, ORCID: 0009-0003-3343-1395² Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye, ORCID: 0000-0001-9616-1033

ÖZET

Amaç: Bu çalışma bir üniversite hastanesine başvuran gebelerin prenatal dönem özellikleri, psikolojik yılmazlık durumları ve ilişkili etmenleri değerlendirmek amacı ile planlanmıştır. **Yöntem:** Analitik kesitsel çalışmadır. Araştırmanın örneklemini Mayıs-Aralık 2019 tarihleri arasında Pamukkale Üniversitesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğine gebelik tanısı ile başvuran 120 gebe oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında demografik bilgi formu, Prenatal Kendini Değerlendirme Ölçeği ve Yılmazlık Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. **Bulgular:** 120 gebenin %31,6'sı 25-29 yaş grubunda, %47,5'i 0-4 yıllık evli olduğunu belirtmiştir. Yüzde 27,5'i istemsiz düşük öyküsü olduğunu, %22,5'i gebelik tedavisi gördüğünü, %75,0'i planlı gebelik geçirdiğini bildirmiştir. Prenatal Kendini Değerlendirme Anketi toplam puanı 175,84±1,68 iken, Yılmazlık Ölçeği toplam puanı 133,14±1,87 olarak bulunmuştur. **Sonuç:** Gebelerin Prenatal Kendini Değerlendirme Anketi ve Aile Dayanıklılığını Değerlendirme Ölçeği puanları orta düzeyde bulunmuştur.

Anhtar Kelimeler: Gebelik, Doğum Öncesi Kendini Değerlendirme Anketi, Yılmazlık Ölçeği

ABSTRACT

Objective: This study was planned to evaluate the prenatal period characteristics, psychological residence situations and associated factors of pregnant women who apply to a university hospital. **Method:** The study is an analytical cross-sectional study. The sample of the study constitutes 120 pregnant women who applied to Pamukkale University Gynecology and Obstetrics Policlinic with the diagnosis of pregnancy between May-December 2019. Demographic Information Form, Prenatal Self-Assessment Scale and Yeliği Scale were used in the collection of data. In addition to descriptive statistics, T test and ANOVA test were used in the analysis of the data. **Results:** 31.6 %of 120 pregnant women stated that they were married in the 25-29 age group and 47.5 %were married for 0-4 years. 27.5 percent of the involuntary low history, 22.5 %of pregnancy treatment, 75.0 %of the planned pregnancy reported. The total score of the Prenatal Self Evaluation Survey was 175.84 ± 1.68, while the total score of the residence was 133.14 ± 1.87. **Conclusion:** Prenatal Self-Assessment Survey and Evaluation of Family Resurrection Scale scores of pregnant women were found at a moderate level.

Key Words: Pregnancy, Pre-Birth Self-Assessment Survey, Service Scale

Sorumlu Yazar: Nurhan Meydan Acımış, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye

E-posta: nurhan88@hotmail.com

GİRİş

Ailelere düşen görev ve sorumluluklar arasında insan soyunun devamını sağlamak vardır. Bu durum ancak tamamlanmış gebelik ile mümkündür (1). Gebelik biyolojik ve psiko sosyal değişimlerin sonunda ortaya

çıkan, yeni rollerin kazanıldığı ve uyumun gerekli olduğu bir dönemdir (2). Aynı zamanda annelik rolüne uyum sağlamada toplumun yüklediği görevlerdendir (3).Psikolojik uyumu yeterli olmayan gebeler durumu

Geliş tarihi: 23.06.2023; Kabul tarihi: 05.10.2023

© Halk Sağlığı Araştırma ve Uygulamaları Dergisi, HASUDER tarafından yayınlanmaktadır. Telif Hakları HASUDER'e aittir.

kabullenmede, gebelik rahatsızlıkları ile baş etmede sorunlar yaşayabilmektedir(4). Yeterli ve etkili sosyal destek alan kadınların çoğunda gebelik süreci istenilen süreçler olmaktadır(5). Bu kadınlar yaşadıklarını normal olarak algılamakta ve gebeliğe daha kolay uyum sağlamaktadırlar. Bayık ve arkadaşlarının (6) yaptıkları araştırmada, 43 stres verici yaşam olayı içerisinde ilk sırada gebelik yer almaktadır. Gebeliğe uyumu etkileyen birçok faktör bulunmakta olup bazıları; gebeliğin planlı olması, eğitim düzeyi, gelir durumu, sosyal güvence durumu, çalışıyor olması, benlik algısıdır (7). Eğitim ve gelir düzeyi yüksek olmak annelik rolünün kabulünü, çalışıyor olmak ve sosyal güvenceye sahip olmak ise gebeliğe uyumunu kolaylaştırmaktadır. Amerikan Psikoloji Akademisi'ne göre kavram olarak psikolojik sağlamlık; bireylerin tehdit ve güçlü stres kaynağı içeren ve travmatik, trajik, sıkıntılı, olaylarla karşılaştıklarında bu olay ya da durumlara iyi şekilde adapte olma işlevi olarak tanımlanır(8). Ruh sağlığı profesyonelleri bireylerin yaşam kalitesini düşüren sorunların olumsuz yanlarını tanımlamaktansa güçlü yönlerinin ortaya koymaya doğru yönelmişlerdir (9-10). Bu araştırma üniversite hastanesi doğum polikliniğine başvuran gebelerin prenatal dönem özellikleri, psikolojik yılmazlık durumlarını değerlendirilmek amacıyla planlanmıştır.

GEREÇ YÖNTEM

Bu çalışma analitik-kesitsel tipte bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini Mayıs-Aralık 2019 tarihleri arasında Pamukkale Üniversitesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğine gebelik tanısı ile başvuran 120 gebe oluşturmaktadır. Araştırmaya katılmayı kabul eden gebelere yüz yüze anket uygulanmıştır.

Bağımlı değişkenler: Prenatal Kendini Değerlendirme Ölçeği ve Yılmazlık Ölçeği toplam ve alt puanları bağımlı değişkenler olarak alınmıştır. Her iki ölçeğin tüm alt puan hesap analizleri ve bunların bağımsız değişkenlerle olan birebir ilişkilerinin değerlendirilmesini odak konudan uzaklaşmak olarak öngörmemiz nedeniyle makalede ölçeklerin çoğunlukla toplam puanları kullanılacaktır.

Bağımsız değişkenler: Yaş, medeni durum, aile tipi, varsa çocuk sayısı, eğitim durumu, meslek, gelir getiren işi olup olmadığı, sosyal güvencesi, ekonomik durumu, genel olarak sağlığını nasıl değerlendirdiği, tanı almış hastalığı olup olmadığı, bakmakla yükümlü olduğu başka birey olup olmadığı, bebek bakımında yardımcı birinin var olup olmadığı, bebek bakımında kendisini yeterli görüp görmediği, önceki jinekolojik öyküsü, gebeliğinin planlı olup olmadığı sorularıdır.

Prenatal Kendini Değerlendirme Ölçeği (PKDÖ - Prenatal Self Evaluation Questionnaire) toplam 79 maddeli, 4'lü likert tipi bir ölçektir. Ölçekte 7 alt ölçek vardır ve her bir alt ölçekte 10 ile 15 madde bulunur. Alt ölçekler; gebeliğin ve annelik rolünün kabulü, kendi

annesi ile ve eşi ile ilişkisinin durumu, doğuma hazır oluş, doğum korkusu, kendi ve bebeğinin sağlığı ile ilgili düşüncelerinden oluşmaktadır. Türkçe geçerlilik güvenilirliği yapılan ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0.81, alt grupların iç tutarlık güvenilirlik katsayıları 0.72 ile 0.85 arasındadır. Ölçek en düşük puanı 79, en yüksek 316'dır. Düşük puan gebeliğe uyumun yüksek olduğunu gösterir (11-13,15).

Yılmazlık Ölçeği (YÖ - Family Resilience Assessment Scale): Alınabilecek puan 50 ile 250 arasındadır. Puanın yükselmesi yılmazlık düzeyinin artışı anlamına gelir. Geçerlilik Cronbach Alfa değerleri 80, güvenilirlik iç tutarlılık Cronbach Alfa değeri 0.78 ve 0.87 olarak bulunmuştur (14).

Örnek Büyüklüğü Hesaplanması: Araştırmanın örneklem hesaplaması için Demirbaş'ın çalışma bulguları referans kabul edilmiştir (15). Çalışmanın evrenini Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum polikliniklerine başvuran gebeler oluşturmaktadır. 2019 yılında kadın hastalıkları ve doğum polikliniklerine başvuran gebe sayısı 3279'dur. Evrendeki birey sayısı bilinen formül kullanılarak $N=3279$, güç: 0,80, $\alpha=0,05$, Demirbaş'ın çalışması referans alınarak etki büyüklüğü (effect size) 0,255 olarak belirlendiğinde çalışmada en az 117 kişiye ulaşılması gerektiği hesaplanmıştır (15,16). Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde IBM SPSS 17.0 paket programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra t testi ve ANOVA testi ve post hoc Bonferroni testi karşılaştırmalar için kullanılmış ve $p<0,05$ anlamlı kabul edilmiştir. Çalışma için Pamukkale Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (5.02.2021 tarih ve E-606116787-020-14812 sayılı) onay alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan 120 gebenin; %31.6'sı 25-29 yaş grubunda, %47,5'i 0-4 yıllık evli,%90.0'ı çekirdek aileye mensup olduğunu, %26,6'sı lise düzeyinde eğitilmiş olduğunu, %64.1'i ev dışında çalışmadığını, %55,8'i gelirinin giderine eşit olduğunu belirtmiştir. Gebelerin %48,3'ü sağlık durumunu iyi algılamadığını söylemiştir. Katılımcıların %27,5'i istemsiz düşük öyküsü olduğunu,%22,5'i gebelik için tedavi aldığını,%75.0'i mevcut gebeliğini planladığını söylemiştir. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri Tablo 1'de özetlenmiştir.

Katılımcıların PDKÖ ve YÖ ve alt ölçeklerden aldıkları puan ortalamaları Tablo 2'de verilmiştir. PKDÖ puan ortalaması $175,84\pm 1,68$ 'dir. Prenatal kendi değerlendirme ölçeği ve alt boyutları için yapılan çoklu karşılaştırma testine göre; lisans/lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların gebeliğin kabulü puanı ortaokul eğitim düzeyine sahip katılımcılara göre daha yüksektir ($p=0,03$) Memur olan katılımcıların gebeliğin kabulü puanı işçi/diğer meslek grubu olan katılımcılara

Tablo 1- Gebelerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Yaş	n	%
20-24	20	16,6
25-29	38	31,6
30-34	36	30
35-39	22	18,3
40-44	4	3,3
Evlilik Süresi		
0-4	57	47,5
5-9	35	29,1
10-14	24	20
15+	4	3,3
Aile Tipi		
Çekirdek	108	90,0
Geniş	12	10,0
Eğitim Düzeyi		
İlkokul	13	10,8
Ortaokul	21	17,5
Lise	32	26,6
Önlisans	21	17,5
Lisans	28	23,3
Lisansüstü	5	4,1
Meslek		
Memur	15	12,5
İşçi	22	18,3
Serbest Meslek	3	2,5
Diğer	3	2,5
Çalışmıyor	77	64,1
Ekonomik Durum		
Gelir Giderden Az	30	25,0
Gelir Gidere Eşit	67	55,8
Gelir Giderden Fazla	23	19,1
Sağlık Durumu Algısı		
Mükemmel	8	6,6
Oldukça İyi	36	30,0
İyi	58	48,3
Fena Değil	18	15,0
Jinekolojik Öykü		
İstemsiz Düşük	33	27,5
İstimli Düşük	1	0,8
Ölü Doğum	3	2,5
Gebelik tedavisi		
Görmüş	27	22,5
Görmemiş	93	77,5
Planlı gebelik		
		%
Evet	90	75,0
Hayır	30	25,0
Gebelik dönemi		
1. trimester	40	33,3
2. trimester	40	33,3
3. trimester	40	33,3

göre daha yüksektir ($p=0,02$). Diğer sosyo-demografik özelliklere göre PKDÖ toplam puanı ve alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır (Tablo 3).

YÖ toplam puanı $133,14 \pm 1,87$ dir. Yılmazlık ölçeği toplam puanında mesleklere ve aile tipine göre anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur (Tablo 4). İşçi/diğer mesleği

olan katılımcıların çalışmayanlara göre ve çekirdek aileye sahip gebelerin geniş aileye sahip olanlara göre ölçek toplam puanları anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Yılmazlık ölçeği alt boyutlarında Bonferroni çoklu karşılaştırma testine göre; 30-34 yaş grubu gebelerin öngörü tutumları, 35-39 yaş grubundan yüksek, 0-4 yıl evli olanların amaca ulaşma tutumları, 10-14 yıl evli olanlara göre yüksek, Lisans/Lisansüstü eğitim düzeyine sahip gebelerin güçlü olma tutumları, ilkökul eğitim düzeyine sahip olanlara göre yüksek, İşçi-serbest-diğer meslek grubuna sahip katılımcıların çalışmayanlara göre güçlü olma ve araştırmacı olma tutumu daha yüksek bulunmuştur (Tablo 4). Sağlık durumlarını fena değil olarak belirtenlerin iyi olanlara göre girişimci olma tutumu ve lider olma tutumu puanları daha yüksek bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 2. Gebelerin Kullanılan Ölçek ve Alt Boyut Puanları

ÖLÇEKLER	Ortalama	Standart Sapma
Prenatal Kendini Değerlendirme Ölçeği(PKDÖ)	175,84	18,38
Kendi ve Bebeğinin Sağlığı ile İlgili Düşünceler	26,88	5,62
Gebeliğin Kabulü	34,07	3,92
Annelik Rolünün Kabulü	34,18	4,26
Doğuma Hazır Oluş	19,03	4,51
Doğum Korkusu	22,87	3,78
Kendi Annesi ile İlişki Durumu	18,88	4,38
Eşi ile İlişkinin Durumu	19,94	3,13
Yılmazlık Ölçeği(YÖ)	133,14	20,40
Güçlü Olma	61,01	12,59
Girişimci Olma	19,51	5,88
İyimser Olma/Yaşama Bağlı Olma	10,51	3,10
İletişim/İlişki Kurma	9,42	2,49
Öngörü	9,02	1,88
Amaca Ulaşma	12,73	2,88
Lider Olma	13,43	2,81
Araştırmacı Olma	8,18	1,78

TARTIŞMA

Sosyo-demografik Özellikler

Gebeler (120); en sık, 25-29 yaş grubunda (%31,6), 0-4 yıl evli (%47,5) çekirdek ailede (%90,0) yaşamaktadır. Çoğunluğu lise ve üstü eğitim düzeyinde (%71,7) ve planlı gebelik (%75,0) yapmıştır. Gebelerin, yarıdan fazlası çalışmamakta (%64,1), yarıya yakını sağlık durumunu iyi algılamamakta (%48,3), yaklaşık dörtte biri (%27,5) istemsiz düşük öyküsüne sahiptir. Gebelerin Prenatal Kendini Değerlendirme Ölçeği ve Yılmazlık Ölçeği puan ortalaması orta düzeydedir.

Chun-Ting Lin ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, katılımcıların çoğunluğunu %41,3 ile 26-30 yaş grubu olup bunu %31,3 ile 31-35 yaş grubu izlemektedir (18). Benzer şekilde bu çalışmamızda da çoğunluğu 25-29

(%31,6) ve 30-34 yaş grubudur (%30,0). Aynı çalışmanın eğitim seviyesi lise olan katılımcılar (%35,8) ve lisansüstü eğitim seviyesine sahip katılımcıların oranı(%5,8) bizim çalışmamıza yakın bulunmuştur (18). Katılımcıların planlı gebelik yaşama oranı Chun-Ting Lin ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada (%78,2) ve bizim çalışmamızda (%75) benzer bulunmuştur. Aynı araştırmada çift olarak yaşayanların oranı %42,0 iken bizim çalışmamızda %90,0 dur. Bu durumu farklı kültürel yapıların etkisi olarak düşünülebilir.

Yasuka Nakamura ve arkadaşlarının, Japonya'nın çeşitli bölgelerindeki beş hastane ve iki klinikte gerçekleştirdiği çalışmada, katılımcıların yaş ortalaması (31,4) bizim çalışmamızla benzer bulunmuştur (19). Aynı çalışmada lise ve altı eğitim seviyesine sahip katılımcılar (%23,8) ve herhangi bir işte çalışmayan katılımcılar (%49,7) bizim çalışmamızdan daha düşük oranda (sırasıyla %28,3 ve %64,1) bulunmuştur. Japonya ve Türkiye'de çekirdek aile yapısına sahip olma oranları benzer bulunmuştur (sırasıyla %83,6 ve %90)(19). Mevcut gebeliğin planlı olması ise bizim çalışmamızda (%75) Japonya'ya (%37,6) göre daha yüksek bulunmuştur (19).

Anja C. Huizink ve arkadaşlarının, Utrecht Üniversitesi Tıp Merkezinde yaptığı çalışmada benzer şekilde katılımcıların %11,5'inin eğitim seviyesi düşük bulunmuştur (20). S. Elsenbruch ve arkadaşlarının Charité - Berlin Tıp Üniversitesi'nde yaptığı çalışmada 10 yıldan fazla eğitim alanların oranı %49,8 dir. Yine aynı çalışmada planlı gebelik oranı %63,6 iken, bizim çalışmamızda bu değer %75,0 dir (21). Çalışmamızdaki katılımcıların büyük çoğunluğunun evlilik süresi (%47,5) 0-4 yıl ve 5-9 yıl (%29,1) iken, S. Elsenbruch ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada katılımcıların eşleriyle beraber yaşadıkları yıl ortalaması benzer biçimde 5.4 ± 4.2 olarak belirtilmiştir (21). Aynı çalışmada çalışmayan kadın oranı (%17) bizim çalışmamızdan düşük bulunmuştur (21). Bizim çalışmamızda geliri giderine eşit veya giderinden yüksek olan katılımcıların oranının %74,9 olduğunu dikkate alırsak katılanların sosyoekonomik durumlarının da iyi olduğu kanaatine varabiliriz.

Prenatal kendi değerlendirme ölçeği ve alt boyutları (PKDÖ)

Çalışmada gebelerin PKDÖ toplam puan ortalaması orta düzeydedir ($175,84 \pm 18,38$) (Tablo 2). Anne ve bebek sağlığı açısından önemli olan bu durum, katılımcıların üçüncü basamak hastane başvuruları dikkate alındığında sosyo-demografik açıdan iyi düzeyde olmaları ile açıklanabilir. Eğitim düzeylerine göre gebelik kabulü tutumları incelendiğinde; ilkökul ($32,85$) ve ortaokul mezunu gebelerin ortalamasının ($32,14$) diğer eğitim düzeylerine sahip olanlardan anlamlı olarak daha düşük olmasını, eğitimle beraber gebeliğin kabulünün kolaylaşması olarak değerlendirmek mümkündür. Aynı şekilde işçi diğer

meslek grubuna sahip gebelerin ortalamasının ($32,79$) daha düşük olmasını, eğitim seviyesi ile ilişkilendirilebiliriz. Gebelik tedavisi görmeyen katılımcıların eşleri ile ilişkilerinin daha iyi olması ise dikkat çekicidir. Bu durumu gebelikte tedavi gören kadınların gebeliğin devamında başarısız olma kaygılarının eşe yansıyan olumsuz etkisi olarak düşünebiliriz. Prenatal kendi değerlendirme ölçeği ve alt boyutları için yapılan değerlendirmeye göre, lisans veya lisansüstü eğitim düzeyine sahip olanların gebeliğin kabulü puanı ortaokul eğitim düzeyine sahip olanlara göre daha yüksektir ($p=0,03$)(Tablo3). Bu durum kültürel olarak kız çocuklarının erken evlendirilmesi yüzünden kendinin henüz farkında olmadan anne olması gerçeğini aklımıza getirmektedir. Memur olan katılımcıların gebeliğin kabulü puanının, işçi/diğer meslekte olanlara göre daha yüksek olması daha eğitilmiş kişiler olmasından kaynaklanmış olabilir.

Yılmazlık Ölçeği ve Alt Boyutları (YÖ)

Gebelerin Yılmazlık Ölçeği toplam puan ortalaması ($133,14 \pm 20,40$) orta düzeydedir (Tablo 2). Çekirdek aile içinde olanların puan ortalaması ($135,26$) geniş aileye ($114,75$) göre anlamlı düzeyde yüksektir. Bu durum, gebelere olan desteğin çekirdek ailelerde daha fazla olmasından kaynaklanıyor olabilir. Güçlü olma alt boyutunda, bir mesleki yeterliliğe sahip lisans mezunu gebelerin, ilkökul mezunu olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek ortalamaya sahip olması, eğitimin kadının hayatta eklenecek yeni rollere uyumunu kolaylaştırdığını ve kadını daha güçlü kıldığını düşündürmektedir. Jinekolojik hastalık öyküsü olanlarda da girişimcilik alt boyutu düşük bulunurken, sağlık durumuna fena değil cevabını verenlerde daha yüksek olmasını çelişkilidir. Ancak gebelerin daha iyi sağlık arayışı içinde olmaları, hastalıkların ve başarısız gebeliklerin kadınlar üzerinde bıraktığı olumsuz etki hali ile izah edebilir. Gebelerdeki öngörü durumunun 20-34 yaş grubunda yüksek olması, öngörünün kişisel olgunlaşma ile ilişkili olabileceğini düşündürmüştür. Katılımcılardaki amaca ulaşma durumunun, çekirdek ailede yaşayanlarda daha yüksek bulunması çekirdek tip ailelerde gebelere olan desteğin daha fazla olmasından kaynaklanmış olabilir.

Çalışmamızda PKDÖ toplam puan ortalaması $175,95 \pm 18,17$ olarak saptandı. PKDÖ puanını Demirbaş ve Kadioğlu $147,87 \pm 27,43$, Yıldırım ise $145,6 \pm 26,5$ olarak bulmuşlardır (22,23). Bu araştırmanın sonuçlarının bu iki araştırmadan daha kötü olması araştırmanın yalnızca bir üçüncü basamak kurumda yürütülmüş olmasından kaynaklanmış olabilir. Demirbaş ve Kadioğlu yaş grupları ile PKDÖ puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamış. Yıldırım ise gebelik yaşı arttıkça, gebeliğe uyumunun azaldığını saptamıştır. Coşkuner ve arkadaşları bu çalışmadakine benzer şekilde PKDÖ ölçeği ve alt boyutlarının yaş grupları ile ilişkili olmadığı rapor etmişlerdir (24).

Biz araştırmamızda, Demirbaş ve Kadioğlu'nun çalışmasına benzer biçimde, gebeliğin kabulü alt boyutunda lisans-lisansüstü mezunu olan kadınların ortaokul mezunu olanlara göre daha yüksek puan ortalamasına sahip olduklarını bulduk. Bizim çalışmamızın aksine, Demirbaş ve Kadioğlu ile Yıldırım çalışmalarında planlı gebelik yaşayan kadınların gebeliğe uyumlarının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır (22,23). Ergüven'in çalışmasında PKDÖ puanlarının eğitim düzeyi, gebelik sayısı, gebeliğin planlı olma ya da olmama durumu, eş desteği ve sosyal desteğe sahip olma durumu, yaşayan çocuk sayısına göre anlamlı olarak farklılaştığını tespit etmiştir (25). Bizim çalışmamızda ise yalnızca gebeliğe uyumu eğitim durumunun anlamlı düzeyde etkilediği saptanmıştır.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Çalışma, yalnızca bir üçüncü basamak kurumunda yürütüldüğü için sonuçlar tüm gebelere genellenememiştir. Ülkemizde prenatal durum ve gebelerde psikolojik sağlamlıkla ilgili çalışma sayılarının hayli az olması nedeniyle kapsamlı bir tartışma yürütülemez.

SONUÇ

Çalışmamızda gebelerin Prenatal Kendini Değerlendirme Ölçeği ve Yılmazlık Ölçeği toplam puan ortalamaları orta düzeydedir. Gebelerin psikolojik sağlamlığı ile ilgili daha kapsamlı araştırmaların yapılması ve gebelerin psikolojik olarak desteklenmesi için gebelerin psikolojik sağlamlık durumlarına yönelik hizmetlerin doğum öncesi bakım hizmetleri içine entegre edilmesi gereklidir. Doğum öncesi bakım veren sağlık personelinin bu konuya yönelik olarak da eğitilmesi gereklidir.

Bu çalışma Damla Polat Başpınar'ın yüksek lisans tez içeriğinden üretilmiştir

KAYNAKLAR

- Demirci H, Karanisoğlu H. İlk gebeliği olan kadınların psikolojik tepkilerinin incelenmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2001; 11:1.
- Dereli-Yılmaz S ve Beji-Kızılkaya N. Gebelerin stresle başa çıkma, depresyon ve prenatal bağlanma düzeyleri ve bunları etkileyen faktörler. Genel Tıp Dergisi 2010; 20(3), 99-108.
- Doyurğan K T. Gebelik ve gebelik sonrası dönemdeki kadınların uyum düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 2009.
- Beydağ K D T, Mete S. Prenatal Kendini Değerlendirme Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2008; 11:1.
- Katz V L. Prenatal Bakım. Çeviren: Ayhan A. Güneş Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2010.
- Bayık A, Özsoy A S, Ardahan M, Özkahraman Ş, İz BF. Kadınların stres verici yaşam olaylarıyla karşılaşma durumları. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2006; 9(2):1-12.
- Gümüş A B, Çevik N, Hyusni SH, Biçen Ş, Keskin G, Malak AT. Gebelikte benlik saygısı ve beden imajı ile ilişkili özellikler. Anatol Journal Clin 2011; 5(1):7-14.

- American Psychological Association. <http://www.apa.org/helpcenter/road-resilience.aspx>, (son güncellenme tarihi; 2012, alındığı tarih 23.12.2019).
- Garmeyz N, Clarke A R, Stocker C. Child rearing attitudes of mothers and fathers as reported by schizophrenic and normal patients. Journal of Abnormal and Social Psychology 1961; 63(1): 176-182.
- Southwick M S, Bonanno A G Masten A S, Panterbrick C, Yehuda R. Resilience definitions, theory, and challenges: interdisciplinary perspectives. European Journal of Psychotraumatology 2014
- Silva J L, Mata M S, Câmara S M A, Costa Í C C, Medeiros K S, Cobucci R N, Gonçalves A K. Validity and Reliability of the Lederman Prenatal Self-Evaluation Questionnaire (Pseq) in Brazil. Research Square. 2020.
- Lezama S R, Buitrago León L H. Adaptación y Propiedades Psicométricas del Cuestionario de Autoevaluación Prenatal en Mujeres Gestantes Residentes de la Ciudad de Bogotá. Psychologia Avances de la Disciplina. 2018.
- Beydağ KDT, Mete S. Prenatal Kendini Değerlendirme Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2008;11:1(Hakem 1-2)
- Gürkan U. Yılmazlık Ölçeği (YÖ):Ölçek Geliştirme, Güvenirlik ve Geçerlilik Çalışması. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi 2006; 39(2): 45-74
- Demirbaş, H. Prenatal Dönemdeki Kadınların Gebeliğe Uyumu ve İlişkili Faktörler 2013, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Hemşireliği Yüksek Lisans Tezi.
- Hintze J. PASS 11. NCSS, LLC. Kaysville, Utah, USA, 2011.
- Machin, D., Campbell, M., Fayers, P., and Pinol, A. 1997. Sample Size Tables for Clinical Studies, 2nd Edition. Blackwell Science.
- Lin C T, Cheng C-P, Kuo S-H, Chou F-H. Development of a Chinese short form of the Prenatal Self-Evaluation Questionnaire. Journal of Clinical Nursing. 2009.
- Nakamura Y, Yoshizawa T, Atogami F. Assessments of maternal psychosocial adaptation for pre-labor hospitalized pregnant women in Japan. Nursing Reports. 2011.
- Anja C. Huizink, Ph.D., Pascale G. Robles de Medina, M.D., Edu J. H. Mulder, Ph.D., Gerard H. A. Visser, Ph.D., M.D., Jan K. Buitelaar, Ph.D., M.D. Coping in normal pregnancy. Annals of Behavioral Medicine. 2002; Volume 24, Issue 2, Pages 132-140
- Elsenbruch S, Benson S, Rütcke M, Rose M, Dudenhausen J, Pincus-Knackstedt M K, Klapp B F, Arck P C. Social support during pregnancy: effects on maternal depressive symptoms, smoking and pregnancy outcome. Human Reproduction. 2007; Volume 22, Issue 3, Pages 869-877.
- Demirbaş H. ve Kadioğlu H. Prenatal dönemdeki kadınların gebeliğe uyumu ve ilişkili faktörler, Journal of Marmara University Institute of Health Sciences 2014; 4(4):200-206.
- Yıldırım H. Gebe kadınların ebeveynlik öz-yeterliliklerinin prenatal uyumlarına etkisi. Yüksek Lisans Tezi; İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. 2015; Malatya, 36-
- Coşkun D, Mamuk R, Şahin N H, Demirci N ve Hamlacı Y. Association between fear of childbirth and maternal acceptance of pregnancy. International Nursing Review. 2017; 64(4), 576-583.
- Ergüven Boğa M. Gebelerin, Gebeliğe Uyum ve Doğum Korkularının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. 2019; Ankara

Tablo 3. PKDÖ ve Alt Boyutları Etkileyen Faktörler

	Prenatal Kendini Değerlendirme Ölçeği			Kendi ve Bebeğinin Sağlığı ile İlgili Düşünceler			Gebeliğin Kabulü			Annelik Rolünün Kabulü			Doğuma Hazır Oluş			Doğum Korkusu			Kendi Annesi ile İlişki Durumu			Eşi ile İlişkinin Durumu			
	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	
Yaş																									
20-24	179,65	17,59		27,20	4,48		33,90	4,15		34,25	3,60		19,80	4,85		23,10	3,49		20,50	6,51		20,90	3,40		
25-29	175,68	14,77		27,34	5,08		34,26	2,78		34,45	3,87		18,92	4,79		22,95	3,32		18,45	3,64		19,32	2,60		
30-34	172,94	21,97	0,32	27,03	6,73	0,14	33,69	4,96	0,95	33,83	4,63	0,60	18,28	4,31	0,62	21,92	4,25	0,37	18,25	3,69	0,40	19,94	3,29	0,31	
35-39	174,82	18,72		24,64	5,19		34,36	3,80		33,68	5,07		19,41	4,17		23,86	4,07		19,05	4,37		19,82	3,49		
40-44	190,00	14,07		31,75	4,35		34,75	3,86		37,25	2,75		20,75	4,57		24,00	2,71		19,75	3,30		21,75	2,22		
Evlilik Süresi																									
0-4	175,49	17,34		27,25	5,95		34,30	3,78		34,16	4,13		19,28	4,98		22,46	3,55		18,51	4,82		19,54	2,64		
5-9	180,14	16,78		27,83	3,94		34,31	3,87		34,74	3,38		18,74	3,97		23,89	3,84		19,77	4,55		20,86	3,61		
10-14	169,12	22,07	0,10	24,21	6,41	0,05	32,83	4,36	0,30	33,17	5,72	0,47	18,67	4,24	0,80	22,29	4,37	0,286	18,50	3,11	0,56	19,46	3,46	0,20	
15+	183,50	14,43		29,25	4,99		36,00	2,94		35,75	2,87		20,00	4,90		23,25	1,26		18,75	2,50		20,50	1,91		
Aile Tipi																									
Çekirdek	176,30	17,53	0,89	27,01	5,34	0,76	34,10	4,03	0,84	34,20	4,16	0,44	19,11	4,49	0,92	22,97	3,53	0,90	19,02	4,47	0,52	19,89	3,04	0,20	
Geniş	177,08	17,91		26,50	7,60		34,33	2,31		35,17	3,66		19,00	4,33		22,83	4,88		18,17	3,41		21,08	3,09		
Eğitim Düzeyi																									
İlkokul	172,38	30,74		27,15	6,87		32,85	5,15		32,54	6,84		19,15	5,35		21,69	5,07		19,69	4,89		19,31	3,90		
Ortaokul	175,29	19,18		25,43	3,91		32,14	4,34		35,00	3,87		19,52	4,49		22,71	3,48		20,10	5,96		20,38	4,09		
Lise	175,88	12,14	0,55	27,19	6,15	0,19	34,75	2,83	0,02*	34,00	3,02	0,16	18,72	4,29	0,93	23,41	3,25	0,67	17,84	3,10	0,35	19,97	2,67	0,88	
Önlisans	171,86	24,81		25,19	5,52		33,67	5,25		33,00	5,82		19,57	4,79		22,48	4,38		18,29	4,89		19,67	3,06		
Lisans/ Lisansüstü	180,06	10,53		28,45	5,36		35,36	2,29		35,24	2,66		18,61	4,42		23,15	3,57		19,18	3,65		20,06	2,68		
Meslek																									
Memur	181,80	10,54		28,67	5,23		36,13	2,42		35,20	2,08		18,07	3,20		23,27	4,20		19,20	2,91		21,27	3,06		
İşçi Diğer	174,96	23,13	0,44	27,46	5,65	0,27	32,79	4,75	0,02*	34,11	5,08	0,61	19,07	4,55	0,73	22,96	3,79	0,88	18,86	4,65	0,95	19,71	3,14	0,216	
Çalışmıyor	175,00	17,62		26,31	5,66		34,13	3,68		34,01	4,28		19,19	4,74		22,75	3,75		18,83	4,56		19,77	3,12		
Ekonomik Durum																									
Gelir Az	175,30	24,04		26,83	5,06		33,73	5,09		33,77	4,90		19,50	5,16		21,80	3,74		20,03	6,41		19,63	3,69		
Gelir Gider Eşit	175,60	15,56	0,94	26,52	5,73	0,57	33,97	3,67	0,60	34,10	4,12	0,59	19,37	4,26	0,19	23,19	3,59	0,20	18,54	3,43	0,25	19,90	2,65	0,61	
Gelir Fazla	177,26	18,35		27,96	6,08		34,78	2,81		34,96	3,86		17,39	4,14		23,30	4,29		18,39	3,43		20,48	3,68		
Sağlık Durumu																									
Mükemmel	182,00	13,56		27,38	4,07		34,88	2,85		36,38	2,00		19,00	6,12		23,63	2,62		20,63	8,14		20,13	2,80		
Oldukça İyi	178,39	9,66		28,56	5,27		34,42	2,32		35,11	3,06		18,69	4,59		22,89	3,02		19,08	3,96		19,64	2,14		
İyi	174,97	20,13	0,42	26,41	5,64	0,10	33,88	4,21	0,80	33,81	4,73	0,07	19,05	4,43	0,94	22,81	4,27	0,94	18,79	3,63	0,05*	20,21	3,43	0,81	
Fena Değil	170,83	26,02		24,78	6,24		33,61	5,73		32,56	4,91		19,61	4,17		22,67	4,13		18,00	5,31		19,61	4,00		
Jinekolojik Öykü																									
Yok	174,88	19,01	0,44	26,40	5,96	0,16	33,63	4,26	0,06	33,70	4,50	0,06	19,59	4,59	0,10	22,66	3,49	0,37	19,00	4,82	0,66	19,90	2,95	0,84	
Var	178,00	16,94		27,95	4,67		35,05	2,84		35,27	3,50		17,76	4,13		23,32	4,38		18,62	3,24		20,03	3,55		
Gebelik tedavisi																									
Görmemiş	177,46	16,83	0,33	26,73	5,52	0,28	34,43	3,24	0,24	34,29	3,98	0,79	19,13	4,61	0,91	23,16	3,77	0,29	19,29	4,33	0,11	20,41	3,04	0,01*	
Görmüş	173,93	13,44		28,00	5,08		33,56	4,17		34,52	3,67		19,00	3,95		22,33	2,97		17,81	4,17		18,70	2,52		
Planlı gebelik																									
Hayır	179,07	15,02	0,25	27,27	5,25	0,66	34,40	3,23	0,59	34,30	3,67	0,86	20,43	4,61	0,06	23,07	2,86	0,74	19,00	4,16	0,86	20,60	3,40	0,18	
Evet	174,77	19,33		26,74	5,76		33,96	4,14		34,14	4,46		18,56	4,40		22,80	4,06		18,84	4,47		19,72	3,02		
Gebelik dönemi																									
1. trimester	176,50	23,14		25,75	6,41		33,78	4,91		33,98	5,55		19,88	4,69		23,35	4,20		19,63	5,04		20,15	3,48		
2. trimester	173,85	15,00	0,68	27,00	5,23	0,23	33,88	3,74	0,63	34,08	3,42	0,84	18,63	4,25	0,24	22,30	3,32	0,46	18,05	3,71	0,27	19,93	3,14	0,85	
3. trimester	177,18	16,25		27,88	5,06		34,55	2,91		34,50	3,58		18,58	4,58		22,95	3,80		18,98	4,25		19,75	2,80		

Tablo 4. Yılmazlık Ölçeği ve Alt Ölçeklerini Etkileyen Faktörler

	Yılmazlık Ölçeği			Güçlü Olma			Girişimci Olma			İyimser Olma/Yaşama Bağlı Olma			İletişim/İlişki Kurma			Öngörü			Amaca Ulaşma			Lider Olma			Araştırmacı Olma				
	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p	ort	S	p		
Yaş																													
20-24	129,40	18,84		57,70	11,94		20,05	6,48		10,80	3,68		8,85	2,28		8,80	1,54		12,70	2,52		13,60	2,41		7,90	1,89			
25-29	134,03	19,27		62,14	11,00		19,00	5,62		10,00	2,86		9,29	2,51		8,82	1,54		13,26	2,93		13,53	3,29		8,47	1,56			
30-34	139,28	18,96	0,08	64,11	13,34	0,11	20,33	6,41	0,78	11,11	3,13	0,58	10,06	2,56	0,32	9,89	1,85	0,01*	13,00	2,74	0,16*	13,53	2,57	0,94	8,36	1,61	0,41		
35-39	124,36	24,00		56,32	12,76		18,86	5,17		10,23	3,07		8,95	2,57		8,27	2,35		11,36	3,11		12,95	2,98		7,64	2,28			
40-44	136,75	17,61		65,00	16,67		17,75	5,50		10,00	2,00		10,25	1,71		9,25	1,50		12,75	3,30		13,50	1,00		8,25	1,71			
Evlilik Süresi																													
0-4	136,48	19,48		63,21	12,33		19,65	5,67		10,72	2,93		9,37	2,53		9,07	1,82		13,40	2,91		13,56	3,22		8,51	1,63			
5-9	129,94	17,11		59,29	11,64		18,86	5,80		9,74	2,92		9,14	2,16		9,09	1,74		12,54	2,32		13,09	2,20		7,94	1,85			
10-14	130,33	26,70	0,42	58,63	14,42	0,35	20,33	6,79	0,77	11,29	3,65	0,22	9,79	2,98	0,70	8,79	2,34	0,93	11,38	3,21	0,03*	13,67	2,81	0,84	7,75	2,09	0,26		
15+	131,25	15,52		59,50	12,12		18,25	4,99		9,50	2,52		10,25	1,71		9,00	1,15		12,75	2,87		13,25	1,26		8,25	0,50			
Alle Tipi																													
Çekirdek	135,26	19,73		62,27	12,16		19,79	5,88		10,61	3,15		9,50	2,50		9,18	1,83		12,98	2,81		13,48	2,77		8,22	1,80			
Geniş	114,75	18,30	0,01*	50,33	12,06	0,01	17,00	5,82	0,12	9,58	2,61	0,28	8,67	2,46	0,27	7,58	1,88	0,01*	10,33	2,57	0,002*	13,00	3,36	0,58	7,83	1,70	0,47		
Eğitim Düzeyi																													
İlkokul	124,00	32,00	0,16	55,00	15,89		18,85	6,30		10,46	3,26		10,46	3,26		8,15	2,19		11,92	4,27		13,15	4,28		7,62	2,36			
Ortaokul	129,52	23,24		57,76	12,82		20,38	6,61		11,14	3,65		11,14	3,65		8,95	2,01		12,38	2,84		13,43	2,66		7,43	1,89			
Lise	133,71	19,75		60,48	10,82	0,01*	20,16	6,88	0,78	10,78	3,82	0,70	10,78	3,82	0,80	9,03	1,84	0,44	12,63	2,70	0,34	13,97	3,18	0,37	8,38	1,66	0,07		
Önlisans	131,81	15,66		58,90	10,02		19,43	5,15		10,33	2,39		10,33	2,39		9,10	1,34		12,38	2,52		13,95	1,86		8,14	1,28			
Lisans/ Lisansüstü	139,36	14,52		67,27	12,23		18,64	4,71		9,97	2,21		9,97	2,21		9,33	1,99		13,58	2,62		12,70	2,24		8,73	1,72			
Meslek																													
Memur	133,87	15,67		63,73	11,13		18,47	4,50		10,07	2,66		9,27	2,12		9,00	2,51		12,53	3,38		12,47	2,61		8,40	2,23			
İşçi/ Diğer	144,00	17,72	0,03*	66,61	9,90	0,01*	21,14	6,54	0,22	11,36	3,21	0,24	9,86	2,58	0,56	9,71	1,88	0,07	13,89	2,51	0,04*	14,25	2,17	0,11	8,54	1,37	0,36		
Çalışmıyor	129,00	20,85		58,41	13,08		19,12	5,83		10,29	3,11		9,29	2,54		8,77	1,69		12,34	2,83		13,32	2,99		8,01	1,82			
Ekonomik Durum																													
Gelir Az	131,37	18,41		58,87	12,32		20,50	5,96		10,63	3,20		9,87	2,50		9,07	1,84		11,93	3,23		13,27	2,70		7,87	2,08			
Gelir Gidere Eşit	132,92	22,18	0,70	60,71	12,68	0,24	19,66	6,12	0,24	10,72	3,38	0,42	9,49	2,74	0,18	8,96	1,98	0,92	12,79	2,80	0,12	13,49	3,03	0,93	8,09	1,71	0,10		
Gelir Fazla	136,09	17,88		64,65	12,45		17,78	4,83		9,74	1,81		8,61	1,37		9,13	1,69		13,57	2,46		13,48	2,33		8,87	1,42			
Sağlık Durumu																													
Mükemmel	141,00	24,70		64,75	11,68		19,00	5,48		10,38	4,44		10,00	4,34		9,00	1,77		14,38	2,88		14,88	4,26		9,00	1,20			
Oldukça İyi	136,26	16,10		64,06	11,31		19,28	5,85		10,53	2,82		9,19	2,27		9,31	1,82		12,89	3,06		13,44	2,55		8,58	1,70			
İyi	128,88	20,74	0,15	59,17	13,64	0,24	18,55	5,55	0,03*	10,24	3,09	0,60	9,22	2,41	0,40	8,83	1,94	0,70	12,28	2,65	0,22	12,79	2,31	0,02*	8,03	1,87	0,09		
Fena Değil	137,33	23,42		59,33	11,18		23,28	6,13		11,39	3,07		10,22	2,16		9,06	1,92		13,11	3,12		14,83	3,47		7,50	1,65			
Jinekolojik Öykü																													
Yok	133,46	21,62		60,76	12,87		20,20	6,07		10,81	3,00		9,48	2,40		9,01	1,89		12,63	3,04		13,54	2,79		8,05	1,86			
Var	132,43	17,66	0,80	61,57	12,09	0,74	17,95	5,18	0,05*	9,84	3,24	0,11	9,27	2,72	0,67	9,03	1,88	0,97	12,95	2,54	0,58	13,19	2,87	0,53	8,49	1,57	0,22		
Gebelik tedavisi																													
Görmemiş	132,43	20,05	0,49	60,49	12,12	0,36	19,51	5,77	0,82	10,37	3,13	0,51	9,53	2,61	0,27	8,89	1,90	0,18	12,66	2,85	0,64	13,29	2,73	0,37	8,05	1,79	0,10		
Görmüş	135,58	22,22		63,12	14,35		19,22	6,30		10,81	2,94		8,93	2,00		9,44	1,83		12,96	3,09		13,85	3,11		8,70	1,68			
Planlı gebelik																													
Hayır	134,83	20,90		62,27	11,39		19,30	6,19		10,80	3,29		9,23	2,30		9,53	1,87		12,57	2,84		13,63	2,43		8,30	1,60			
Evet	132,57	20,32	0,60	60,58	13,01	0,53	19,58	5,81	0,82	10,41	3,04	0,55	9,48	2,56	0,64	8,84	1,86	0,08	12,78	2,91	0,73	13,37	2,93	0,65	8,14	1,85	0,68		
Gebelik dönemi																													
1. trimester	131,97	20,38		60,82	12,84		18,83	5,39		10,68	3,03		8,88	2,24		9,13	1,77		13,25	2,64		13,20	2,24		8,35	1,78			
2. trimester	137,18	24,51	0,29	62,70	13,88	0,52	20,43	6,73	0,46	10,83	3,64	0,47	9,60	2,95	0,23	9,10	1,98	0,73	12,55	3,40	0,36	14,53	3,20	0,01*	8,28	1,78	0,53		
3. trimester	130,25	15,09		59,50	11,00		19,28	5,47		10,03	2,53		9,78	2,18		8,83	1,91		12,38	2,53		12,58	2,59		7,93	1,80			